

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.007.07.2016

P/16/080

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn

T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30

lol@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/080 – Funkcjonowanie gospodarki ściekowej w gminach regionu Wielkich Jezior Mazurskich w latach 2014-2015.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	Izabela Kowalska-Jasiecka – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/15/2016 z dnia 20 kwietnia 2016 r. Piotr Stupienko – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/35/2016 z dnia 6 czerwca 2016 r. Edyta Piskorz-Zabujść – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/37/2016 z dnia 13 czerwca 2016 r. Joanna Łukasik – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/41/2016 z dnia 20 czerwca 2016 r.
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Pisz (dalej: „Urząd”) ul. Gizewiusza 5, 12-200 Pisz.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Szyborski – od 12 grudnia 2014 r. Burmistrz Pisz ¹ . (dowód: akta kontroli str. 1-14)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości², działalność Urzędu w latach 2014-2015 w zakresie zapewnienia funkcjonowania systemu oczyszczania ścieków na terenie Miasta i Gminy Pisz (dalej: „Gmina”).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę pozytywną uzasadnia właściwe przygotowanie organizacyjne do realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie Gminy. Zadania te przypisano odpowiednim komórkom organizacyjnym i uwzględniono je w zakresach czynności pracowników Urzędu. W zatwierdzonych przez Radę Miejską w Pisz dokumentach strategicznych i planistycznych uwzględniano m.in. zadania dotyczące gospodarki ściekowej na terenie Gminy, w tym związane z rozbudową i modernizacją sieci kanalizacji sanitarnej oraz kanalizacji deszczowej. Na terenie Ekomariny Pisz zapewniono odbiór nieczystości z jednostek pływających. Ścieki oczyszczone w gminnej oczyszczalni ścieków spełniały normy określone w pozwoleniu wodnoprawnym na ich odprowadzanie. Prowadzono również wymaganą ewidencję zbiorników bezodpływowych. Gmina współpracowała z innymi jednostkami samorządu terytorialnego z terenu Wielkich Jezior Mazurskich na rzecz ochrony i jakości wód.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły natomiast:

- niesporządzenia raportu z wykonania „Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Pisz”, do czego zobowiązuje art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³ (dalej: „poś”),

¹ Poprzednio, w okresie od 29 sierpnia 2007 r. do 11 grudnia 2014 r., funkcję tę sprawował Jan Alicki.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm.

- braku przeglądów eksploatacyjnych urządzeń oczyszczających wody opadowe, a w związku z tym braku stosownych wpisów w zeszytach eksploatacji tych urządzeń,
- zaniechania wszczęcia postępowań administracyjnych nakazujących 183 właścicielom nieruchomości, mającym możliwość przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej, wykonanie obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴ (dalej: „ustawa o u.c.p.”), a w związku z tym niewydania decyzji zobowiązujących do przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej, stosownie do art. 5 ust. 7 ww. ustawy,
- nierzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz braku ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków, do czego zobowiązywał art. 3 ust. 3 pkt. 2 ustawy o u.c.p.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie organizacyjne gminy do realizacji zadań związanych z gospodarką ściekową.

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu⁵, zadania z zakresu gospodarki wodnej i ściekowej wykonywał Wydział Gospodarki Komunalnej i Inwestycji (dalej: „Wydział Gospodarki Komunalnej”), który odpowiadał m.in. za:

- współudział w prognozowaniu rozwoju urządzeń komunalnych,
- prowadzenie ewidencji urządzeń komunalnych i kontrolowanie prawidłowej ich eksploatacji,
- prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem infrastruktury technicznej Gminy,
- nadzorowanie spraw dotyczących plaż i kąpielisk gminnych,
- współpracę z działającym na terenie Gminy Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Piszcu (dalej: „PWIK”) oraz realizację innych zadań wynikających z ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁶,
- nadzór merytoryczny nad spółkami, w których Gmina posiadała akcje/udziały, w tym m.in. nad PWIK oraz Zakładem Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Piszcu (dalej: „ZUK”), który był jednym z podmiotów świadczących usługi związane z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i transportem nieczystości ciekłych na terenie Gminy,
- wydawanie zezwoleń na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
- sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska oraz współpraca w tym zakresie z innymi instytucjami,
- koordynowanie wszelkich działań związanych ze zrealizowanym projektem „Regulacja gospodarki wodno-ściekowej w gminach regionu Wielkich Jezior Mazurskich - aglomeracja Pisz”, dofinansowanego z Funduszu Spójności,

⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 250 ze zm.

⁵ Zarządzenie Burmistrza Piszca Nr 26/16 z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Piszcu. W poprzednio obowiązującym regulaminie organizacyjnym (wprowadzonym zarządzeniem Burmistrza Piszca Nr 56/12 z dnia 26 czerwca 2012 r.) zadania te przypisano wydziałom: Inwestycji i Pozyskiwania Funduszy Unijnych oraz Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rolnictwa.

⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 139

w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz innymi projektami dofinansowanymi ze źródeł zewnętrznych.

W latach 2014-2016 (I kwartał) zadania z zakresu gospodarki wodnej i ściekowej wykonywało w Urzędzie łącznie pięciu pracowników⁷, którym przedmiotowe zadania przypisano w zakresach czynności.

(dowód: akta kontroli str. 15-120)

1.2. Zadania związane bieżącym zaspokajaniem potrzeb ludności w zakresie uzdatniania i dostarczania wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków Gmina powierzyła utworzonej w 1993 r. spółce PWiK, w której posiadała 100% udziałów.

(dowód: akta kontroli str. 121-146)

1.3. Problematyka dotycząca gospodarki wodno-ściekowej uwzględniona została w następujących dokumentach strategicznych i planistycznych:

- Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Pisz na lata 2007-2015⁸, w której wskazano na problemy: braku bądź fragmentarycznej kanalizacji na terenie 27 ulic w Pieszku oraz nieuporządkowanej gospodarki ściekowej na terenach wiejskich⁹,
- Programie ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Pisz na lata 2012-2015 z perspektywą do 2018 r.¹⁰ – wskazano w nim na problem z oszacowaniem wpływu na środowisko zanieczyszczeń pochodzących ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków ze względu na brak danych dotyczących ilości, a zwłaszcza stanu technicznego tych instalacji,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz¹¹, w którym zaplanowano: rozbudowę i uporządkowanie kanalizacji na terenach zagospodarowanych (w tym w szczególności w granicach strefy ochronnej miejskiego ujęcia wody), uporządkowanie gospodarki ściekowej w Piskich Zakładach Produkcji Sklejki oraz sukcesywne kanalizowanie terenów nieskanalizowanych, wybudowanie dwóch nowych oczyszczalni (w m. Stare Guty i Kostki) oraz rozwiązania dla zabudowy kolonijnej w postaci przydomowych oczyszczalni i szczelnych zbiorników,
- Strategii Wielkich Jezior Mazurskich z lipca 2013 r., w której jako słabe strony wskazano m.in. problemy z:
 - infrastrukturą ściekowo-kanalizacyjną określając, że konieczne jest wyposażenie istniejących oczyszczalni w systemy zagospodarowywania osadów ściekowych oraz skanalizowanie terenów nieobjętych dotąd systemami odbioru ścieków; odnotowano w niej również, że problemem pozostaje gospodarka ściekowa w małych wsiach oraz w zabudowie rozproszonej i kolonijnej, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona, w związku z czym rozważa się uruchomienie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i szamb szczelnych¹²,

⁷ W tym jeden z pracowników oraz naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Inwestycji oraz trzech pracowników zaangażowanych w realizację projektu „Regulacja gospodarki wodno-ściekowej w gminach regionu Wielkich Jezior Mazurskich - aglomeracja Pisz”.

⁸ Przyjętej uchwałą Rady Miejskiej w Pieszku Nr XVII/159/07 z dnia 30 listopada 2007 r.

⁹ Do oczyszczalni w Pieszku odprowadzane są ścieki z 13 miejscowości

¹⁰ Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Pieszku Nr XXII/303/12 z dnia 1 sierpnia 2012 r. Projekt Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Pisz został pozytywnie zaopiniowany przez Zarząd Powiatu uchwałą nr 17/48/2012 z dnia 16 kwietnia 2012 r.

¹¹ Uchwała Rady Miejskiej w Pieszku Nr XXI/183/2000 z dnia 2 czerwca 2000 r. wraz z kolejnymi uchwałami ją zmieniającymi.

¹² W pracach nad Strategią brali udział pracownicy urzędów: Miasta Giżycko, Gminy Giżycko, Gminy Mikołajki, Miasta Mrągowo, Gminy Mrągowo, Gminy Orzysz, Gminy Pisz, Gminy Pozezdrze, Gminy Ruciane-Nida, Gminy Rym i Gminy Węgorzewo.

- zagospodarowaniem wód opadowych, zwracając uwagę, że problemem jest gromadzenie, oczyszczanie i odprowadzanie tych wód; odnotowano, że istniejące systemy kanalizacji deszczowej nie są dostosowane do odprowadzania deszczy nawalnych, spowalniania spływu powierzchniowego oraz wprowadzania wód opadowych do gruntu, co powoduje ryzyko wystąpienia podtopień oraz lokalnych powodzi,

- Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Pisz¹³.

Na terenie Gminy Pisz wyznaczono aglomerację Pisz o RLM¹⁴ wynoszącej 25.141.

(dowód: akta kontroli str. 147-201, 597-607)

Ustalone
nieprawidłowości

W badanym okresie nie sporządzono i nie przedłożono Radzie Miejskiej w Pisz raportu z wykonania Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Pisz na lata 2012-2015 z perspektywą do 2018 r., do czego zobowiązuje art. 18 ust. 2 poś.

Burmistrz wyjaśnił, że brak raportów wynikał z natłoku bieżących spraw. Zobowiązał się jednocześnie do podjęcia w sierpniu br. działań w celu wywiązania się z ww. obowiązku.

(dowód: akta kontroli str. 162, 202-206)

Opis stanu
faktycznego

1.4. Zasady i obowiązki związane z gospodarką ściekową na terenie miasta i Gminy Pisz określone zostały w:

- Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków¹⁵, który zawierał prawa i obowiązki (zarówno PWiK, jak i odbiorców usług), wynikające z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁶ (dalej: „ustawa wodno-ściekowa”), w tym m.in.: minimalny poziom usług w zakresie odprowadzania ścieków, warunki zawierania umów, sposób rozliczeń oraz warunki przyłączenia do sieci.
- Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Pisz¹⁷, który stanowił, że opróżnianie zbiorników bezodpływowych odbywać się będzie nie rzadziej niż raz na trzy miesiące, zaś opróżnianie z osadów ściekowych zbiorników oczyszczalni przydomowych - nie rzadziej niż raz w roku.

(dowód: akta kontroli str. 207-223)

1.5. Na podstawie decyzji Burmistrza z 29 sierpnia 2002 r., zadania z zakresu zbiorowego odprowadzania ścieków wykonywał PWiK, do którego należało m.in. zapewnienie prowadzenia działalności w ww. zakresie na zasadach określonych w ustawie o zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz w przepisach wykonawczych do tej ustawy, przestrzeganie Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz zapewnienie wysokiej jakości usług (w tym niezawodności systemu zbiorowego odprowadzania ścieków), a także odpowiedniej jakości odprowadzanych ścieków.

PWiK zobowiązany był również do prowadzenia dokumentacji jakości świadczonych usług, w tym ewidencji skarg i wniosków, awarii oraz sprawozdań z kontroli oraz do przedkładania Burmistrzowi (wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym) informacji o realizacji skarg i wniosków, występujących awariach, realizacji wniosków pokontrolnych i jakości usług zbiorowego odprowadzania ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 230-232)

¹³ Uchwała Rady Miejskiej w Pisz w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Pisz na lata 2014-2017 nr XXXIX/504/13 z dnia 20 grudnia 2013 r. i uchwały ją zmieniające oraz uchwała Rady Miejskiej w Pisz w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Pisz na lata 2015-2029 nr VI/27/15 z dnia 30 stycznia 2015 r. i uchwały ją zmieniające.

¹⁴ Równoważna Liczba Mieszkańców

¹⁵ Uchwała Rady Miejskiej w Pisz Nr XLIII/506/05 z dnia 22 grudnia 2005 r.

¹⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 139 ze zm.

¹⁷ Uchwała Rady Miejskiej W Pisz Nr XXXIII/428/13 z dnia 21 maja 2013 r.

1.6. W badanym okresie na terenie Gminy obowiązywały uregulowania dotyczące górnych stawek ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi związane z pozbywaniem się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, ustalone uchwałą Rady Miejskiej z dnia 30 maja 2008 r.¹⁸. Zgodnie z postanowieniami tej uchwały, maksymalna stawka za wywóz nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych i ich transport do punktu zlewnego wynosiła 25 zł + 7% VAT za 1 m³ ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 233)

Ustalone
nieprawidłowości

Ustalenie stawek opłat za wywóz nieczystości płynnych w kwotach netto było niezgodne z art. 3 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług¹⁹.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że wynikało to z niedopatrzenia pracowników odpowiedzialnych za przygotowanie uchwały. Jednocześnie zobowiązał się do podjęcia działań zmierzających do zmiany zapisów w ww. uchwale.

(dowód: akta kontroli str. 233, 590-591)

Opis stanu
faktycznego

1.7. Urząd posiadał ogólne dane na temat gospodarki ściekowej na terenie Gminy, z których wynikało, że 23 miejscowości²⁰ podłączonych było do kanalizacji sanitarnej, zaś 21²¹ nie było skanalizowanych – wywóz nieczystości ciekłych z tych miejscowości odbywał się taborem asenizacyjnym do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Piszcu. Nie posiadano natomiast informacji na temat udziału liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej do liczby ludności ogółem

Na terenie Gminy bezpośrednio nad jeziorami znajdowało się 16 nieskanalizowanych miejsc, tj. indywidualna zabudowa – dwie nieruchomości, zabudowa rozproszona – sześć, pole namiotowe – pięć oraz ośrodek wypoczynkowy – trzy.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 588-589)

W żadnym z wymienionych w punkcie 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego dokumentów planistycznych i strategicznych nie uwzględniono zagadnień związanych z odbiorem ścieków z łodzi i jachtów oraz z autokarów i kamperów.

W sprawie tej Burmistrz wyjaśnił, że spowodowane to było tym, iż do Urzędu nie wpływały żadne wnioski dotyczące ww. kwestii oraz nikt nie zgłaszał potrzeb w tym zakresie. Ponadto, wszelkie dokumenty strategiczne i planistyczne zawierające m.in. zagadnienia związane z gospodarką ściekową poddano konsultacjom społecznym, w tym m.in. organizacji turystycznych i przedsiębiorców działających w tej branży, którzy nigdy nie zgłaszali takich potrzeb.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 224-229)

1.8. Uchwałą Rady Miejskiej w Piszcu z dnia 12 kwietnia 2013 r. przyjęto Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w latach 2014-2016²². Określono w nim m.in. przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne, nakłady inwestycyjne oraz sposoby finansowania planowanych w poszczególnych latach inwestycji. Ujęte w planie zadania inwestycyjne w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków, o łącznej wartości 315,00 tys. zł, dotyczyły:

¹⁸ Uchwała Rady Miejskiej w Piszcu Nr XXIII/258/08 z dnia 30 maja 2008 r. w sprawie ustalenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

¹⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 915.

²⁰ w ramach aglomeracji

²¹ wg stanu na 31.03.2016 r.

²² Uchwała z dnia 12 kwietnia 2013 r. Nr XXXI/402/13

- budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków przy ul. Kajki w Piszcu (100,00 tys. zł),
- instalacji kolektora ściekowego od drogi Pisz-Kolno do komory zasuw oczyszczalni (15,00 tys. zł),
- rozbudowy sieci kanalizacyjnej w m. Łupki (200,00 tys. zł).

W planie tym uwzględniono również zadanie o wartości 1.180,00 tys. zł, związane głównie z poprawą funkcjonowania PWiK, mające na celu m.in. wzbogacenie bazy sprzętowo-narzędziowej przedsiębiorstwa w celu zwiększenia skuteczności wykrywania i usuwania awarii (m.in. budowa boksów garażowych, myjni, wiaty na osady, budowa dróg dojazdowych, zakup samochodu specjalistycznego oraz zakup 3 szt. pomp ściekowych).

Jak podał Burmistrz, w ramach realizowanych w Gminie inwestycji w zakresie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej planowano przyłączenie wszystkich nieruchomości. Natomiast w przypadku braku możliwości wykonania przyłącza do sieci kanalizacyjnej, z przyczyn niezależnych od Gminy (np. zabudowa kolonijna czy przeszkody natury technicznej), przewidywano stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków lub zbiorników bezodpływowych. Po wykonaniu projektu pn. „Regulacja gospodarki wodno-ściekowej w gminach regionu WJM – aglomeracja Pisz”, powstało 41,25 km nowej sieci kanalizacyjnej, dokonano rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Piszcu, przebudowano 1,26 km kolektora tłoczego i wykonano 32,03 km nowej sieci wodociągowej. Na terenach zlewni bezpośredniej jezior znajdowały się następujące miejscowości, w których wybudowano sieci kanalizacji sanitarnej: Maldanin, Jeglin, Karwik, Trzonki, Szczechy Wielkie, Szczechy Małe i Zdory. Według Burmistrza, uzbrojenie w kanalizację sanitarną pozostałych miejscowości znajdujących się na terenach zlewni bezpośredniej jezior, będzie następowało w kolejnych latach, w miarę możliwości finansowych Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 224-229, 234-244)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność w zbadanym obszarze.

2. Wykonywanie przez gminę zadań w zakresie usuwania i oczyszczania ścieków.

2.1. Gmina dysponowała siecią kanalizacyjną o długości: 152,3 km (według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.), 159,9 km na dzień 31 grudnia 2014 r. oraz 162,1 km na koniec 2015 r. i koniec I kwartału 2016 r. W ramach istniejących sieci kanalizacyjnych funkcjonowały 84 przepompownie w 2013 r., 120 w latach 2014 – 2015 oraz 122 w I kwartale 2016 r.

Liczba podmiotów z którymi zawarto umowy na dostawę wody wynosiła: 2.928 na koniec 2013 r., 3.046 na koniec 2014 r., 3.158 na koniec 2015 r. i 3.168 na koniec I kwartału 2016 r. Podmiotom tym dostarczono wodę w ilości odpowiednio: 955.216 m³, 972.045 m³, 951.679 m³ i 209.699 m³.

Ilość ścieków ze zbiorników bezodpływowych odebrana w punktach zlewnych wynosiła 17.428 m³ w 2013 r., 23.265 m³ w 2014 r., 22.272 m³ w 2015 r. i 4.332 m³ w I kwartale 2016 r.

Całkowita powierzchnia zanieczyszczonych nawierzchni utwardzonych wynosiła 132.036 m² na koniec 2013 r., 133.136 m² na koniec 2014 r. oraz 145.916 m² na koniec 2015 r. i I kwartału 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 245-249, 269-285)

Dane dotyczące infrastruktury kanalizacyjnej na terenie aglomeracji Pisz²³ według sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (dalej: „KPOŚK”), przedstawiały się następująco:

- liczba mieszkańców aglomeracji wynosiła odpowiednio 23.476 osób na koniec 2014 r. i 23.713 - na koniec 2015 r.,
- długość sieci kanalizacyjnej w aglomeracji w latach 2014-2015 wynosiła ogółem 141,1 km,
- na terenie aglomeracji funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków w Piszcu,
- w 2014 r. w aglomeracji powstało łącznie 842 tys. m³ ścieków komunalnych oraz 798 tys. m³ w 2015 r.,
- stopień skanalizowania aglomeracji Pisz w badanym okresie wyniósł 98%.

W 2014 r., w ramach KPOŚK, Gmina wydatkowała na zbiorcze systemy kanalizacyjne kwotę 605,9 tys. zł. Inwestycja dotyczyła realizacji projektu pn. „Regulacja gospodarki wodno-ściekowej w gminach regionu Wielkich Jezior Mazurskich – aglomeracja Pisz”.

(dowód: akta kontroli str. 224-229, 246-268, 590-591)

Gmina nie posiadała szczegółowych informacji na temat udziału liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej do liczby ludności ogółem. Dysponowano jedynie informacją o liczbie zawartych umów na odprowadzanie ścieków: 3.083 na koniec 2014 r., 3.203 na koniec 2015 r. i 3.217 na koniec I kwartału 2016 r.

Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Inwestycji wyjaśniła, że wśród stron zawartych umów na odprowadzanie ścieków występują również wspólnoty mieszkaniowe, które występują jako jeden podmiot, podczas gdy liczba mieszkańców wspólnot jest wielokrotnie większa – stąd brak danych dotyczących ogólnej liczby osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej

(dowód: akta kontroli str. 136-146)

2.2. W latach 2014-2016 (I kwartał), na terenie Gminy funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków (mechaniczna z podwyższonym usuwaniem biogenów) zlokalizowana w Piszcu i zarządzana przez PWiK. W badanym okresie nie dokonywano modernizacji oczyszczalni.

Zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym²⁴ (uzyskanym przez PWiK), maksymalna przepustowość oczyszczalni ścieków wynosiła 28.000 RLM (6,4 tys. m³ na dobę). Łączna przepustowość oczyszczalni była wystarczająca do przyjęcia wszystkich ścieków odprowadzanych systemem kanalizacji oraz wozami asenizacyjnymi. Ilość odprowadzonych w badanym okresie ścieków nie przekraczała warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Oczyszczone ścieki komunalne odprowadzane były do rzeki Pisy, zaś ich najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń nie mogły przekroczyć: BZT₅ – 15 mgO₂/l, Chzt_{Cr} – 125 mgO₂/l, zawiesiny ogólne – 35 mg/l, azot ogólny – 15 mgN/l, fosfor ogólny – 2 mg P/l.

W latach 2014-2016 (I kwartał) jakość oczyszczonych ścieków nie przekraczała norm określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 269-287, 581-587)

²³ W skład aglomeracji Pisz wchodziły następujące miejscowości w terenie Miasta i Gminy Pisz: Zdory, Szczecchy wielkie, Szczecchy Małe, Trzonki, Karwik, Jeglin, Imiołek, Maldanin, Iupki, Snopki, Jagodne, Borki, Kałęczyn, Maszty, Zawady, Liski, Bogumiły, Turowo, Turowo Duże i Jeże.

²⁴ Pozwolenie wodnoprawne z 19.12.2011 r. obowiązujące do 31.12.2021 r.

W badanym okresie, poza oczyszczalnią gminną na terenie Gminy nie funkcjonowały inne oczyszczalnie ścieków (przemysłowe, przy ośrodkach wczasowych, etc.).

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 288)

2.3. Całkowita powierzchnia zanieczyszczonych nawierzchni utwardzonych na terenie Gminy (wg stanu na 31 marca 2016 r.) wynosiła łącznie 145,9 tys. m², w tym 115,2 tys. m² (79%) objętych było siecią kanalizacji deszczowej, w skład której wchodziły następujące elementy:

- rurociągi kanalizacji deszczowej – 27,4 km (w tym 9,5 km w drogach gminnych oraz 2,1 km na innych terenach Gminy),
- wyloty wód deszczowych – 5 szt.,
- urządzenia podczyszczające (piaskowniki) – 6 szt.,
- pompownia – 1 szt.

Sieć kanalizacji deszczowej stanowiła własność Gminy i ujęta została w ewidencji środków trwałych.

Gmina posiadała jedno pozwolenie wodnoprawne²⁵, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne²⁶ (dalej: „prawo wodne”), dotyczące odprowadzenia wód opadowych i roztopowych z terenów utwardzonych 15 ulic oraz parkingu, poprzez dwa wyloty do rzeki Pisy. Pozwolenie ważne jest do 31.01.2020 r. Zgodnie z nim Gmina miała obowiązek:

- utrzymywania urządzeń do oczyszczania i odprowadzania ścieków w należytym stanie technicznym,
- wykonywania co najmniej dwa razy w roku przeglądów eksploatacyjnych urządzeń oczyszczających wody opadowe (zgodnie z zaleceniami zawartymi w instrukcji obsługi i konserwacji), zaś czynności z nimi związane należało odnotować w zeszycie eksploatacji.

Gmina nie posiadała danych dotyczących urządzeń sieci kanalizacji deszczowej, usytuowanej w drogach będących w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad i Powiatowego Zarządu Dróg w Pisz.

Konserwacją i bieżącym utrzymaniem kanalizacji deszczowej zajmowali się pracownicy Wydziału Gospodarki Komunalnej, odpowiedzialni za bieżącą konserwację i remonty dróg, którzy doraźnie zgłaszali do PWiK potrzebę oczyszczania kanalizacji deszczowej.

Gmina podejmowała działania zmierzające do uregulowania zagadnień związanych z odprowadzaniem ścieków pochodzących z wód opadowych i roztopowych, poprzez przystąpienie do projektu pn. „Ochrona jezior poprzez stworzenie systemów kanalizacji deszczowej w miejscowościach: Mrągowo, Giżycko, Pisz, Węgorzewo, Orzysz, Mikołajki i Ryn”, które zostało ujęte na liście przedsięwzięć warunkowych Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W trakcie kontroli NIK Urząd prowadził korespondencję z Ministerstwem Infrastruktury, dotyczącą możliwości realizacji tego projektu.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 245, 289-363)

²⁵ Z dnia 4 lutego 2010 r.

²⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.

Ustalone
nieprawidłowości

W okresie objętym kontrolą Urząd nie wykonał przeglądów eksploatacyjnych urządzeń oczyszczających wody opadowe, pomimo tego, iż obowiązek ich wykonania wynikał z pozwolenia wodnoprawnego z dnia 4.02.2010 r. W związku z tym nie dokonano również stosownych wpisów w zeszytach eksploatacji tych urządzeń.

Za prowadzenie ewidencji urządzeń komunalnych oraz kontrolę prawidłowej ich eksploatacji odpowiadał, zgodnie z zakresem obowiązków, Inspektor w Wydziale Gospodarki Komunalnej, który wyjaśnił, że nie było informacji o nieprawidłowym działaniu urządzeń oczyszczających, więc nie dokonywano przeglądów.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że nie prowadzono nadzoru nad PWiK, bowiem Urząd tylko doraźnie zgłaszał potrzebę oczyszczenia kanalizacji deszczowej. Wskazał również, że rozważy sformalizowanie z PWiK obowiązków dotyczących eksploatacji i bieżącej konserwacji tej kanalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 351, 364-365, 590-591)

Opis stanu
faktycznego

2.4. W badanym okresie na terenie Gminy funkcjonowało łącznie 37 obiektów turystycznych (w tym 12 całorocznych i 25 sezonowych), spośród których:

- 16 podłączonych było do zbiorczej kanalizacji,
- 18 posiadało zbiorniki bezodpływowe,
- 3 posiadały oczyszczalnie.

Podmioty te oferowały łącznie 1.333 miejsca noclegowe, w tym 1.110 w obiektach sezonowych. Obiekty turystyczne pobrały łącznie 15.182 m³ wody w 2014 r. i 16.254 m³ w 2015 r. (w tym obiekty sezonowe odpowiednio 6.067 m³ i 7.146 m³), odprowadziły natomiast 13.134 m³ ścieków w 2014 r. i 13.846 m³ w 2015 r. (w tym obiekty sezonowe odpowiednio 5.861 m³ i 7.078 m³).

(dowód: akta kontroli str. 424-429)

Na terenie Miasta i Gminy nie było punktów zlewnych ścieków z autokarów i pojazdów campingowych (kamperów). Według Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Inwestycji, wynikało to z faktu, że dotychczas do Urzędu nie wpływały żadne wnioski dotyczące ww. kwestii oraz nikt nie zgłaszał potrzeb w tym zakresie. Dodała ponadto, że wszelkie dokumenty strategiczne i planistyczne zawierające m.in. zagadnienia gospodarki ściekowej były konsultowane ze stroną społeczną, w tym m.in. z organizacjami turystycznymi i przedsiębiorcami działającymi w tej branży i nigdy nie zgłaszano takiej potrzeby.

(dowód: akta kontroli str. 136-146)

2.4.1. W badanym okresie, na terenie Miasta i Gminy Pisz zlokalizowana była jedna ekomarina, wybudowana w 2012 r. Inwestycję o wartości 2.940,25 tys. zł dofinansowano ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007-2013 (1.449,7 tys. zł), którą zarządzał samorządowy zakład budżetowy: Miejsko-Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pieszku (dalej: MGOSiR). Zapewniono w niej możliwość usuwania nieczystości płynnych z jednostek pływających za pomocą mobilnej odsysarki ścieków jachtowych, przekazywanych następnie do sieci kanalizacji sanitarnej.

Z danych MGOSiR, wynikało, że ogólna liczba jednostek cumujących w latach 2014-2015 wyniosła odpowiednio 355 i 816.

Na podstawie umowy dzierżawy z dnia 9.06.2014 r. MGOSiR wydzierżawił jednej z firm m.in. port jachtowy z pomostem pływającym, budynek główny i slip do wodowania oraz zobowiązał ją m.in. do zapewnienia funkcjonowania portu wraz z odbiorem nieczystości z jednostek pływających. Umowę zawarto na czas

określony, tj. do 31.08.2014 r. Po wygaśnięciu umowy przedmiot dzierżawy przekazano MGOSiR.

Ewidencję łodzi i odebranych ścieków prowadzono w MGOSiR od 2015 r. Koszt opróżnienia zbiornika stacjonarnego (o pojemności do 1 m³) określono na 10 zł, natomiast zbiorników przenośnych na 5 zł.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 366-423)

Ustalone
nieprawidłowości

W badanym okresie nadzór Urzędu nad MGOSiR nie był wystarczający. Kontrola NIK wykazała bowiem, że w jednostce tej:

- w 2014 r. nie prowadzono ewidencji łodzi i ilości odbieranych z nich ścieków,
- nie zlecono prowadzenia ww. ewidencji podmiotowi dzierżawiącemu port,
- do 2015 r. nie prowadzono ewidencji przychodów z tytułu opróżniania zbiorników z nieczystościami płynnymi.

Dyrektor MGOSiR wyjaśnił, że nie zna przyczyn ww. zaniechań, bowiem funkcję tę pełni od lutego 2015 r.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że prawdopodobnie wynikało to z przeoczenia poprzedniego Dyrektora MGOSiR.

(dowód: akta kontroli str. 368, 416-418, 422-423, 590-591)

Opis stanu
faktycznego

2.4.2. W latach 2014-2016 (I kwartał) Urząd posiadał informacje dotyczące nielegalnej zabudowy na terenie zlewni bezpośredniej jezior, wynikające z:

- korespondencji prowadzonej z Powiatowym Inspektoratem Nadzoru Budowlanego w Piszcu, dotyczącej samowoli budowlanych na terenie Gminy – dotyczyło to spraw, które zostały wszczęte z inicjatywy innych podmiotów niż Urząd; korespondencję w tym przedmiocie prowadzono w dziewięciu przypadkach obejmujących łącznie 17 obiektów budowlanych (12 domków letniskowych i 5 budynków gospodarczych),
- prowadzonych postępowań legalizujących samowole budowlane – łącznie w Urzędzie wydano cztery decyzje w tym przedmiocie.

W badanym okresie Urząd nie przeprowadzał kontroli dotyczących nielegalnej zabudowy na terenie zlewni bezpośredniej jezior oraz nie zawiadamiał organów nadzoru budowlanego o uzyskanych informacjach dotyczących nielegalnej zabudowy.

(dowód: akta kontroli str. 224-229, 430-431)

2.5. W badanym okresie nie wydawano decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie obowiązku przyłączenia się do istniejącej na terenie Gminy sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 432, 473-505)

Ustalone
nieprawidłowości

W Urzędzie zaniechano wszczęcia postępowań administracyjnych zmierzających do wydania decyzji nakazujących właścicielom 183 nieruchomości²⁷ wykonanie obowiązku przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz nie wydawano decyzji zobowiązujących do przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej, stosownie do art. 5 ust. 7 ww. ustawy.

Burmistrz wyjaśnił, że nie wszczynał ww. postępowań, a jedynie wystosował wiele pism do właścicieli nieruchomości z prośbą o informacje dotyczące stanu podłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej.

²⁷ W 181 przypadkach możliwość przyłączenia się istniała latach od 1994 r. do 2014 r., zaś w pozostałych dwóch od 2015 r.

Zdaniem NIK powyższe działania były niewystarczające, bowiem nie przyniosły zamierzonego skutku w postaci przyłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej nieruchomości mających taką możliwość. Wywiązanie się Burmistrza z obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 7 ww. ustawy umożliwiłoby wyegzekwowanie, w drodze postępowania administracyjnego i egzekucyjnego, wykonania tego obowiązku.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 202-206, 432, 473-505)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność w badanym obszarze.

Opis stanu faktycznego

3. Nadzór i kontrola zadań związanych z gospodarką ściekową na terenie gminy.

3.1. Według stanu 31 marca 2016 r. liczba awarii systemu kanalizacji sanitarnej wyniosła łącznie 282²⁸, których przyczynami były głównie niedrożność kanalizacji i przepalenie elementów elektrycznych przepompowni.

(dowód: akta kontroli str. 269-285)

W badanym okresie Urząd nie przeprowadzał kontroli oczyszczalni ścieków, bowiem - według Burmistrza - zarządzający oczyszczalnią PWiK należycie wywiązywał się z obowiązków w tym zakresie, a pracownicy Urzędu byli na bieżąco informowani o funkcjonowaniu oczyszczalni.

(dowód: akta kontroli str. 224-229, 433)

3.2. W latach 2014-2016 (I kwartał) w Urzędzie prowadzono ewidencję zbiorników bezodpływowych, z której wynikało, że na terenie Gminy znajdowało się łącznie 1.830 takich zbiorników.

(dowód: akta kontroli str. 506)

Analiza dokumentacji dotyczącej 50 losowo wybranych nieruchomości, na których znajdowały się zbiorniki bezodpływowe wykazała m.in., że:

- z 14 nieruchomości oddawano ścieki, ale nie pobierano wody z wodociągów gminnych,
- w przypadku pozostałych 36 nieruchomości – pobierano wodę i oddawano ścieki; w okresie 2014-2016 (I kwartał), pobrano łącznie 11,5 tys. m³ wody, zaś do punktu zlewnego dostarczono łącznie 4,2 tys. m³ ścieków (36,0% pobranej wody).

Według danych uzyskanych w toku kontroli NIK od przedsiębiorców wykonujących usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy, spośród 839²⁹ właścicieli nieruchomości, od których w badanym okresie odbierano nieczystości ciekłe, umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych posiadało tylko dwóch z nich. Od pozostałych właścicieli odebrano w badanym okresie łącznie 49,0 tys. m³ ścieków, z czego 23,3 tys. m³ w 2014 r., 22,0 tys. m³ w 2015 r. oraz 3,8 tys. m³ w I kwartale 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 434-472)

Ustalone nieprawidłowości

1. Według stanu na dzień 31 marca 2016 r. ewidencja zbiorników bezodpływowych Gminy była prowadzona niezetelnie, gdyż zawierała nieaktualne dane w następującym zakresie:

- nie ujęto w niej 210 zbiorników bezodpływowych, z których przedsiębiorstwa świadczące na terenie Gminy usługi w zakresie opróżniania zbiorników

²⁸ W badanym okresie nie odnotowano awarii oczyszczalni.

²⁹ Według danych od przedsiębiorców wykonujących usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy.

bezodpływowych oraz transportu nieczystości ciekłych odbierały ścieki w okresie 2014-2016 (I kwartał),

- zawierała 18 zdublowanych pozycji,
- wskazywała 1.203 lokalizacji zbiorników bezodpływowych, z których w latach 2014-2016 (I kwartał) ww. przedsiębiorstwa nie odebrały w ogóle ścieków.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że wynikało to z przeoczenia pracowników odpowiedzialnych za prowadzenie ewidencji. Zobowiązał się jednocześnie do podjęcia działań zmierzających do aktualizacji tej ewidencji.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 434-507, 590-591)

2. W okresie od 1 sierpnia 2015 r., tj. od czasu rozwiązania Straży Miejskiej w Piszcu, do 31 marca 2016 r. nie podejmowano żadnych działań wobec właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe celem kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o u.c.p.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że wynikało to z braków kadrowych. Dodał również, że podjęte zostaną działania zmierzające do określenia zasad i terminowości przeprowadzania takich kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 473-505, 509, 590-591)

Opis stanu
faktycznego

- 3.3.** Kontrole przestrzegania Regulaminu utrzymania czystości i porządku, w tym również w zakresie usuwania nieczystości ciekłych, przeprowadzane były przez Straż Miejską w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 lipca 2015 r. (tj. do daty rozwiązania jej rozwiązania). Ogółem przeprowadzono 260 takich kontroli, w wyniku których pouczono właścicieli nieruchomości o obowiązkach wynikających z ww. Regulaminu.

W okresie od sierpnia 2015 r. do końca I kwartału 2016 r. Urząd nie przeprowadzał ww. kontroli.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że spowodowane to było niedostateczną liczbą pracowników w Urzędzie.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 224-229, 512, 590-591)

- 3.4.** Gmina nie posiadała informacji dotyczących liczby podpisanych umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych.

Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej wyjaśniła, że Urząd posiada jedynie fragmentaryczne dane w tym zakresie, wynikające ze sprawozdań składanych przez przedsiębiorców świadczących ww. usługi.

(dowód: akta kontroli str. 136-146)

- 3.5.** Usługi w zakresie odbioru i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy świadczyło w badanym okresie sześć podmiotów, spełniających wymagania określone w uchwale Rady Miejskiej z dnia 9 listopada 2010 r.³⁰

Zezwolenia Burmistrza na prowadzenie przedmiotowej działalności wydane pięciu podmiotom spełniały wymagania określone w art. 9 ustawy o u.c.p., tj. wydane zostały na czas określony nie dłuższy niż 10 lat, określały m.in. imię i nazwisko lub nazwę oraz adres zamieszkania lub siedziby przedsiębiorcy, przedmiot i obszar działalności objętej zezwoleniem, termin podjęcia działalności, wymagania

³⁰ Uchwała Rady Miejskiej w Piszcu Nr LI/645/10 z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie wymagań jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

w zakresie jakości usług objętych zezwoleniem oraz stacje zlewne, do których przekazywane miały być nieczystości ciekłe (punkt zlewny przy oczyszczalni gminnej). Wobec jednego podmiotu, Zakładu Usług Komunalnych będącego spółką gminną, nie było obowiązku wydania zezwolenia.

(dowód: akta kontroli str. 513-540)

Wszystkie podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych sporządzały i przedkładały Burmistrzowi kwartalne sprawozdania, w terminach określonych w art. 9o ust. 2 ww. ustawy, tj. do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczyły. Sprawozdania te zawierały dane określone w art. 9o ust. 3 ustawy, tj. informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru gminy, a także informacje o sposobach zagospodarowania nieczystości ciekłych, wraz ze wskazaniem stacji zlewnej, do której zostały przekazane odebrane nieczystości ciekłe.

(dowód: akta kontroli str. 542)

W badanym okresie Gmina nie kontrolowała podmiotów świadczących usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych pod względem prawidłowości świadczenia przez nich usług, w tym m.in. pod względem wymogów określonych w regulaminie utrzymania czystości i porządku oraz w decyzjach zezwalających im na prowadzenie działalności.

Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Inwestycji wyjaśniła, że kontrole podmiotów świadczących usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych przeprowadzane były w latach 2009-2010, a wyniki tych kontroli były pozytywne. W związku z powyższym uznano, że nie ma potrzeby ponawiania takich kontroli, tym bardziej że część przedsiębiorców takie usługi świadczy nadal. Dodała również, że przeprowadzanie przedmiotowych kontroli przewidziano w okresie jesiennym br.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 541)

3.6. W okresie objętym kontrolą Gmina nie kontrolowała częstotliwości i sposobu wywozu komunalnych osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Według Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Inwestycji, zasoby kadrowe Urzędu nie pozwalały na prowadzenie takiego nadzoru oraz że w ocenie Urzędu nie było takiej potrzeby.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 509)

W Gminie nie podejmowano działań zmierzających do propagowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz udzielania pomocy finansowej na budowę takich oczyszczalni. Według Burmistrza Pizsa, działań takich nie podejmowano, ponieważ nie było nimi zainteresowania ze strony mieszkańców. W związku z brakiem jakichkolwiek zgłoszeń, czy wniosków tego dotyczących uznano, że nie ma takiej potrzeby.

(dowód: akta kontroli str. 224-229, 544)

Ustalone
nieprawidłowości

W latach 2014-2016 (I kwartał) Gmina nie prowadziła ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków, mimo wymogu określonego w art. 3 ust. 3 pkt 2 ustawy o u.c.p., zgodnie z którym gminy prowadzą taką ewidencję w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Jak wyjaśnił Burmistrz, ewidencji tej nie prowadzono z powodu przeoczenia pracownika.

(dowód: akta kontroli str. 202-206, 543)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność w zbadanym obszarze.

4. Oddziaływanie przyjętych przez gminę rozwiązań na poprawę jakości wód Wielkich Jezior Mazurskich.

Opis stanu faktycznego

4.1. W badanym okresie Urząd nie współpracował z innymi instytucjami (np. WIOŚ czy uczelnie wyższe) w celu pozyskiwania informacji i wyników prowadzonych przez te instytucje badań związanych z zanieczyszczeniami jezior oraz stanem ich wód. Według Burmistrza Pisz, po zrealizowaniu projektu pn. „Regulacja gospodarki wodno-ściekowej w gminach Regionu WJM – aglomeracja Pisz”, nie planowano inwestycji na terenach położonych nad jeziorami.

Poza ogólnodostępnymi opracowaniami w zakresie stanu środowiska naturalnego (m.in. raportami WIOŚ dotyczącymi stanu środowiska), Urząd nie dysponował innymi opracowaniami dotyczącymi stanu wód jezior. Nie zlecano również kontroli w zakresie czystości jezior lub jakości odprowadzanych ścieków, ponieważ, według Burmistrza, nie było takiej potrzeby, a po zrealizowaniu ww. projektu, nie planowano inwestycji na terenach położonych nad jeziorami.

(dowód: akta kontroli str. 224-229, 545-547)

Posiadane informacje dotyczące stanu wód jezior wykorzystywane były do opracowywania dokumentów strategicznych i planistycznych związanych z rozwojem Gminy, w tym także w zakresie funkcjonowania i rozwoju gospodarki ściekowej.

W badanym okresie na terenie Gminy nie funkcjonowało żadne kąpielisko, zlokalizowane było natomiast ogólnodostępne miejsce wykorzystywane do kąpieli, tj. plaża miejska w Pisz nad jeziorem Roś, które objęte było nadzorem Inspekcji Sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 136-146, 549)

4.2. W latach 2014-2016 (I kwartał) Gmina współpracowała z innymi gminami regionu WJM m.in. w celu ochrony wód jezior położonych na ich terenie. Współpraca ta prowadzona była w ramach:

- Stowarzyszenia WJM 2020, którego była członkiem. Stowarzyszenie dysponowało diagnozą zagrożenia eutrofizacją i zanieczyszczeniami jezior, zawartą w Strategii WJM (dokument powstał w oparciu o raporty o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego opracowywane przez WIOŚ). W ramach stowarzyszenia nie prowadzono wspólnych badań mających na celu zwymiarowania zagrożeń opisanych w ww. diagnozie, jak również nie przyjęto wspólnych programów ochrony wód jezior leżących na obszarze różnych gmin.
- Fundacji Ochrony WJM – współpraca w ramach tej fundacji miała na celu promowanie budowy oczyszczalni ścieków i innych rozwiązań uniemożliwiających degradację środowiska naturalnego jezior, a także tworzenie warunków organizacyjnych i materialnych dla wdrożenia nowych rozwiązań w dziedzinie ochrony środowiska oraz podejmowanie innych społecznie i gospodarczo ważnych celów dla regionu WJM.
- Porozumienia partnerskiego 12 gmin z regionu WJM zawartego w dniu 9 lipca 2013 r. w celu realizacji projektu pn. „Planowanie miejskiego obszaru funkcjonalnego na terenie Krainy WJM”, którego głównym celem było kreowanie i koordynowanie wspólnych interesów jednostek samorządu

terytorialnego skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy i kształtowanie ładu przestrzennego.

Ponadto, Gmina (wraz z sześcioma innymi gminami) zamierzała przystąpić do projektu pn. „Ochrona jezior poprzez stworzenie systemów kanalizacji deszczowej w miejscowościach: Mrągowo, Giżycko, Pisz, Węgorzewo, Orzysz, Mikołajki i Ryn” – zagadnienie to opisano w pkt. 2.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 224-229, 550-580)

Ocena cząstkowa

W latach 2014-2016 (I kwartał) Gmina nie realizowała zadań związanych z analizą oddziaływania funkcjonujących na jej terenie rozwiązań gospodarki wodno-ściekowej na ekosystemem Wielkich Jezior Mazurskich, w związku z czym odstąpiono od oceny tego obszaru działania.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³¹, wnosi o:

1. Sporządzenie raportu z realizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Pisz na lata 2012-2015.
2. Wszczęcie w uzasadnionych przypadkach postępowań administracyjnych zmierzających do wydania decyzji nakazujących wykonanie ustawowego obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej w stosunku do właścicieli nieruchomości mających możliwość przyłączenia.
3. Zaktualizowanie ewidencji zbiorników bezodpływowych.
4. Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.
5. Dokonywanie przeglądów eksploatacyjnych urządzeń oczyszczających wody opadowe zgodnie z obowiązkiem wynikającym z pozwolenia wodnoprawnego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

³¹ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia lipca 2016 r.

Edyta Piskorz-Zabujść
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie

.....
Podpis

Joanna Łukasik
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis